

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

Rudolf Gilbert: 115 a 90 (11)

Dnes se chýlí ke konci seriál, v němž více než rok sledujeme osudy Rudolfa Gilberta, výrazné osobnosti našeho filatelistického života minulého století a zřejmě jediného našeho světově proslulého znalce. Seznámili jsme se s mnoha stránkami jeho života, nyní se podíváme na některé další - a v příštím čísle náš seriál uzavřeme.

FRANTIŠEK BENEŠ

Pedagog

Obecně se ví, že RG vystudoval České vysoké učení technické v Praze, kde v roce 1921 získal titul *inženýr* chemie; méně známo je, že později, po obhájení práce na téma *Studie použití vysychadel pro barvotisk v chemigrafii*, tu získal i titul *doktor*. Polygrafií se pak zabýval i nadále, a to v oblasti výzkumu, grafiky, i jako pedagog. Povoláním byl učitelem - s tím externě začal ještě jako vysokoškolský student. Celý život působil na jediné škole - střední grafické, kde učil chemicko-technické předměty; odtud tedy jeho další titul - *profesor*. Jako učitel byl prý velmi oblíbený a žáci na něj i po letech rádi vzpomínali. Ve studovaném souboru to lze doložit řadou pohlednic, které mu posílali z prázdnin a výletů; jejich texty však většinou nevybočují z obvyklé formální zdvořilosti té doby.

Najdou se však výjimky, kdy text určitou familiérností naznačuje spíše kamarádský vztah mezi učitelem a žákem.

I když šlo o stejnou školu, její názvy a hlavně sídla se v průběhu doby měnily. Jako čerstvý inženýr RG nastoupil v roce 1922 do nedávno založené (1920) Státní odborné školy grafické (někdy uváděné i jako Ústřední státní ústav grafický) v Opletalově ulici, která se v roce 1926 přestěhovala do dvou

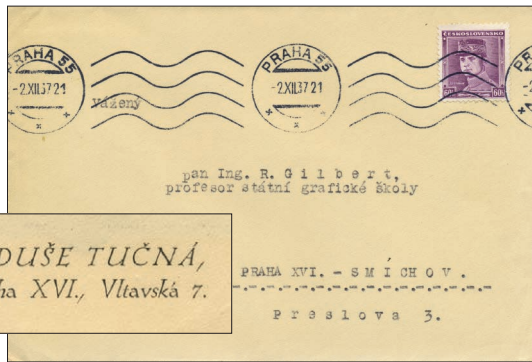
podlaží budovy střední Průmyslové školy strojnické na Smíchově, v Preslově ulici číslo 25 (v některých adresách je číslo 3 nebo 3n; jméno ulice je někdy nesprávně uváděno jako Presslova). Zde grafická škola působila do roku 1950. Už v roce 1945 se ale její umělecké oddělení přemístilo do staroměstské Křížovnické ulice č. 7.

Zbýlá technicky zaměřená část školy se v roce 1950 přestěhovala ze Smíchova na Malou Stranu, do Hellihoovy ulice 22, kde jako Střední průmyslová škola grafická a Vyšší odborná škola grafická sídlí dosud.

Umělecká část školy se v roce 1954 zčásti transformovala do Výtvarné školy, která pak sídlila na Vinohradech. V roce 1951 změnila jméno na Střední odborná škola výtvarná, v roce 1990 na Výtvarná škola Václava Hollara, jak se jí ostatně už dávno říkalo podle jména náměstí, na kterém dnes sídlí. Na této umělecky zaměřené části školy však už RG zřejmě nepůsobil - z dochované korespondence vyplývá, že zůstal na škole malostranské.

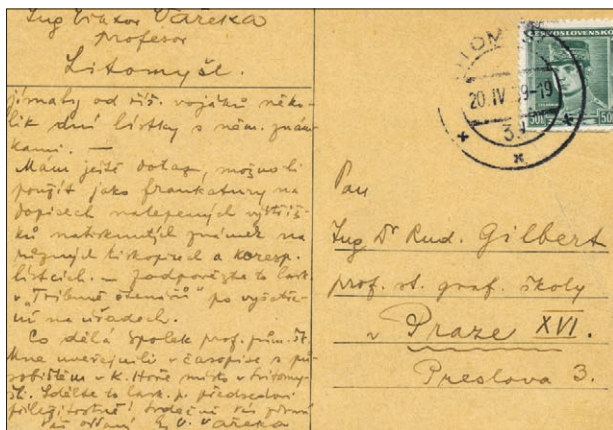
Obě dnešní školy, které vzešly z původní meziválečné grafické školy, se na svých webových stránkách hlásí k její tradici a uvádějí řadu významných osobností, které na nich působily (pro nás filatelisty je jistě zajímavý V. H. Brunner, autor emise Osvobozená republika 1920).

LIDUŠE TUČNÁ,
Praha XVI., Vltavská 7.

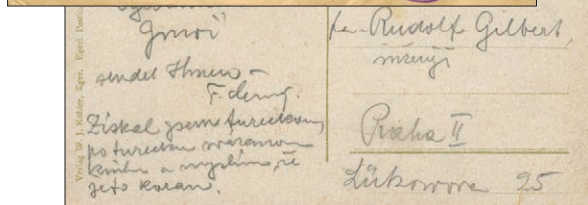
O stycích RG s vysoce postavenými osobnostmi v resortu pošty jsme už psali. Tenhle dopis mu do školy adresovala L. Tučná, manželka tehdejšího ministra pošt a telegrafů.

O zálibě RG ve filatelii ve škole jistě dobře věděli, chodila mu sem totiž často korespondence, která s jeho postavením učitele neměla nic společného a filatelistickou souvislost si šlo snadno domyslet.

Podněty k náplni Českého filatelisty se na korespondenčním lístku adresovaném RG do školy obšířle zabýval kolega ze Spolku profesorů průmyslových škol V. Vařeka, působící v Litomyšli.

O mimořádném postavení RG v meziválečné organizované filatelii svědčí dopisnice z roku 1937, na níž mu Karel Basika, tehdejší činovník Ústředí filatelistických spolků, sděluje do Bratislavy – zjevně na Celostátní výstavu poštovních známek – kdy začíná vyučování v jeho škole. Takový nadstandardní servis nejspíš nebyl obvyklý.

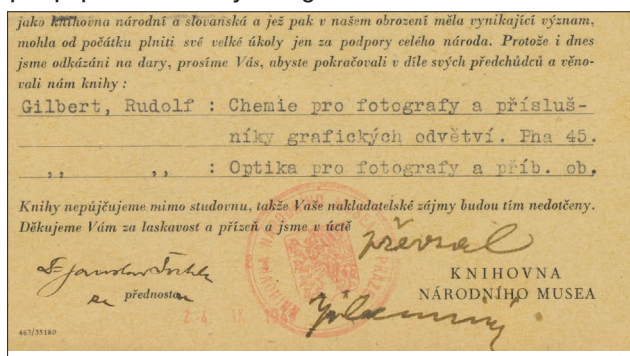
Vyskytují se celistvosti adresované RG i na další místa.

Tento podrobnější exkurs po působících profesora Gilberta jsme zařadili proto, aby se zájemci o celistvosti s jeho adresou mohli snáze orientovat v místech jeho působení. Po bezmála čtyřech desítkách let, v roce 1958, odešel ve svých 62 letech do důchodu.

Chemik

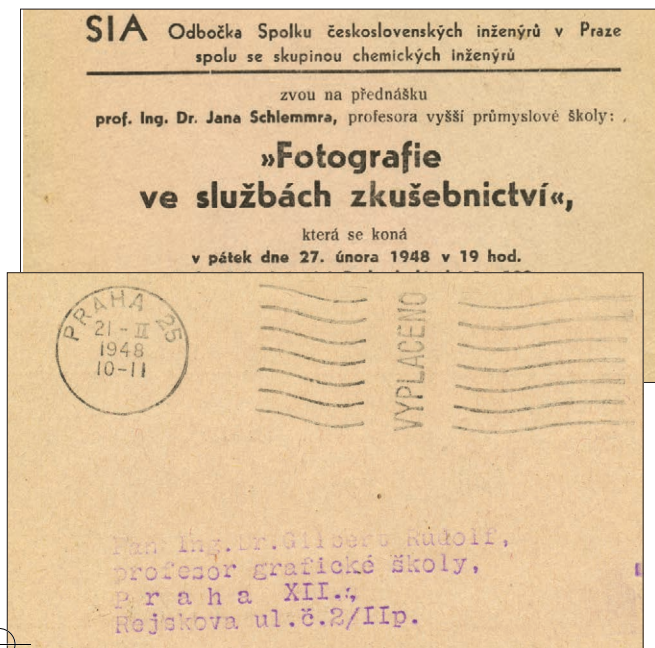
V článku otištěném v časopisu Typografia k 80. narozeninám RG se připomíná, že nebyl jen pedagogem a odborníkem ve filatelii, ale zabýval se i chemií, zejména v souvislosti se zdokonalením fotografických postupů a tisku. Zkoušel různá senzibilizační barviva, která se osvědčovala u šelakových emulzí na suché desky. Vypracoval postup pro rychlé schnutí barevných sůstisků. Doba však přinesla nové materiály a postupy, takže dosažené výsledky vesměs nakonec nebyly využity.

V roce 1930 se zúčastnil průzkumu tkanin nalezených v královské hrobce pod chrámem sv. Víta na Hradčanech. Na základě rekonstrukcí méně rozpadlých částí zhotovil fotogramy, které pomohly určit barvy materiálů a způsoby zpracování. Díky tomu mohly odborné školy v Týništi nad Orlicí a Liberci utkat nová královská roucha. Pracovní postup pak popsal v knížce vydané grafickou školou.

Z dopisnice odeslané Knihovou Národního muzea v Praze se dozvídáme, že RG byl autorem knih *Chemie pro fotografy a příslušníky grafických odvětví* a *Optika pro fotografy a příbuzné obory*.

O jeho zájmu o profesionální fotografii svědčí i pozvánky na přednášky, které mu byly adresovány. Na jedné z nich je i zajímavé strojové razítko.

V rodině i mezi filatelisty se traduje, že v oboru, který vystudoval, dosáhl i mezinárodních úspěchů – měl být autorem v zahraničí patentovaných postupů, o nichž se nám však ve studovaném souboru korespondence ani mezi dalšími dohledanými písemnostmi nepodařilo nic zjistit.

Člověk

V praktickém životě žil RG skromně, ale nebyl držeřešle. Jedna z jeho žákyň na něj vzpomíná jako na esoterika, tedy člověka se vztahem k duchovnu, vnímanému v uzavřeném okruhu spirituálně si blízkých lidí. Nepochybně měl vztah k buddhismu, což ho sblížilo s další zajímavou postavou tehdejší Prahy, Františkem Drtikolem, fotografem, později světznámým. Ten si s ním dopisoval a mu věnoval mu i několik svých prací.

I když je RG znám především jako odborník ve filatelii, hluboký vztah měl i ke knihám. Měl jich na deset tisíc svazků, některé i velmi vzácné. Říkal – „*Knihy, to je moje radost*“ a podle vlastních slov do nich investoval snad všechny volné prostředky. Vyplňovaly celý jeho byt, v knihovnách byly ve třech řadách za sebou. Přesto se v nich dobře vyznal a snadno našel, co potřeboval. Staré knihy si i sám restauroval a konzervoval a tuto zkušenost pak uplatnil v konzervátorském oddělení, které bylo založeno při grafické škole.

Jak to tak ale bývá, po jeho smrti nebylo rozsáhlou knihovnu kam přemístit, a tak si rodina rozebrala, co mohla uplatnit a uchovat, a zbytek (ve skutečnosti naprostá většina) se rozdal – a možná dokonce skončil ve stoupě.

I když život RG vyplňovalo povolání, známky a knihy, užíval si i prázdniny. Svědčí o tom korespondence zasláná mu na různá místa, kde trávil dovolenou. Často to bylo u rodiny v Třešti, a pak na horách, ve Špindlerově Mlýně nebo v Železně Rudě.

DOKONČENÍ PŘÍŠTĚ

